Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 21.10.2026 § 71

Valmistelija

vastuualuejohtaja Päivi Kalilainen, p. 050 3700 245
palvelujohtaja Maria Aalto, p. 050 413 5912
palvelujohtaja Virve Hongisto, p. 050 365 8561
palveluvastaava Marja Lehtoranta, p. 050 597 8314

Selostus asiasta

Yleistä

Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 rakentaa yhteistä suuntaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiselle koko alueella. Suunnitelman tavoitteena on vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä varmistaa, että lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta.

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen, alueellinen ja poikkihallinnollinen asiakirja, jonka tarkoituksena on ohjata, johtaa ja kehittää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä hyvinvointialueella. Suunnitelmassa kuvataan lasten ja nuorten kasvuoloja ja hyvinvoinnin tilaa, hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä toimia ja palveluja, yhteistyön järjestämistä sekä suunnitelman toteutusta ja seurantaa. Lisäksi kuvataan lastensuojelun tarve, lastensuojeluun varattavat voimavarat sekä lastensuojelun palvelujärjestelmä.

Suunnitelman läpileikkaavina tavoitteina ovat lapsiperheiden hyvinvointiuhkien varhainen tunnistaminen ja varhaisen arjen tuen vahvistaminen, nuorten elämänhallinnan ja osallisuuden lisääminen sekä syrjäytymisriskin vähentäminen, sekä lasten, nuorten ja perheiden terveellisten elämäntapojen vahvistaminen. Tavoitteita toteutetaan laajassa yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, oppilaitosten, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmaan linkittyvät alueellinen neuvolasuunnitelma ja alueellinen opiskeluhuollon suunnitelma.

Suunnitelman toimeenpanon perustana on yhteisövaikuttavuus, jossa eri toimijat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin, vaikuttaviin toimintamalleihin sekä tiedolla johtamiseen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteisövaikuttavuuden tavoitteena on siirtää painopistettä korjaavista palveluista varhaiseen tukeen ja vahvistaa toimijoiden yhteistä vastuuta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista.

Perhekeskustoiminnalla on keskeinen rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Perhekeskus kokoaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat verkostot, vahvistaa eri toimijoiden yhteistyötä sekä tuottaa ja kokoaa ilmiötietoa tiedolla johtamisen tueksi. Perhekeskustoiminnan avulla tunnistetaan alueellisia hyvinvoinnin muutoksia, palvelutarpeita ja nousevia ilmiöitä, mikä mahdollistaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kohdentamisen oikea-aikaisesti. Samalla perhekeskus tarjoaa laajasti matalan kynnyksen tukea, ohjausta, neuvontaa, ryhmätoimintaa sekä kohtaamispaikkoja lapsille, nuorille ja perheille.

Perheiden, nuorten ja aikuisten ohjauksen ja neuvonnan asiakasohjausyksikkö tukee suunnitelman tavoitteiden toteutumista varmistamalla, että lapset, nuoret ja perheet ohjautuvat tarvitsemiinsa palveluihin sujuvasti ja oikea-aikaisesti. Tavoitteena on vahvistaa yhden yhteydenoton periaatetta, selkeyttää palvelupolkuja sekä tukea palveluiden yhteensovittamista erityisesti tilanteissa, joissa perhe tarvitsee useiden toimijoiden tukea.

Digitalisaatio toimii suunnitelman läpileikkaavana kehittämiskeinona. Sen avulla vahvistetaan palveluiden saavutettavuutta, asiakaslähtöisyyttä ja tiedolla johtamista sekä tuetaan lasten, nuorten ja perheiden oikea-aikaista palveluihin ohjautumista. Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään sekä matalan kynnyksen tuen tarjoamisessa että eri toimijoiden välisen yhteistyön ja tiedon hyödyntämisen kehittämisessä.

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimenpiteet ja palvelut vuosina 2026–2029 on kuvattu mielen hyvinvoinnin, liikunnallisen elämäntavan ja arjen turvallisuuden edistämisen toimenpidesuunnitelmien kautta.
Perhekeskustoimintasuunnitelma ja yhteisövaikuttavuuden edistämisen toimenpiteet on kuvattu osana kokonaisuutta.
Toimenpiteiden toteutumista seurataan systemaattisesti osana hyvinvointialueen tiedolla johtamista ja strategista arviointia. Tavoitteena on vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, osallisuutta, ehkäistä ongelmien kasautumista sekä turvata vaikuttavat ja yhdenvertaiset palvelut koko Keski-Suomen alueella.

Talous

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma huomioi sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelustrategian ja taloussuunnitelman 2026-2030. Hyvinvointisuunnittelun toimenpiteet ja palvelutuotanto perustuvat lakisääteisiin palveluihin ja vaikuttavimpiin toimintamalleihin, joissa talous ja toiminta sovitetaan yhteen kustannusvaikuttavasti.

Yhteenveto

Keski-Suomen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 linjaa hyvinvointialueen toimintaa kohti ennaltaehkäisevää, yhdenvertaista ja oikea-aikaista tukea lapsille, nuorille ja perheille. Keskeisiä painopisteitä ovat hyvinvointiuhkien varhainen tunnistaminen, arjen tuen vahvistaminen, nuorten osallisuuden ja elämänhallinnan lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy sekä terveellisten elämäntapojen edistäminen. Palvelutuotannon uudistaminen tarkoittaa palvelurakenteiden keventämistä, oikea-aikaisuutta, saavutettavuutta ja monikanavaisuutta. Tavoitteita toteutetaan laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa hyödyntäen yhteisövaikuttavuuden toimintamallia, perhekeskustoimintaa, asiakasohjausta ja digitalisaatiota, jotta palvelut ovat vaikuttavia ja saavutettavia koko alueella.

Toimivalta
Hallintosääntö 18 §

Esittelijä — Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta antaa liitteenä olevan lausunnon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2026–2029 ja lähettää suunnitelman aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Palvelujohtaja Virve Hongisto esitteli asiaa klo 16.20–16.31.

Päätös

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta antoi lausuntonsa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2026–2029 ja lähettää suunnitelman aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi, sillä muutoksella, että lausunnon toiseen kappaleeseen täydennetään ”**ja liikunnallisten”** seuraavasti:

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta pitää tärkeinä suunnitelman painopisteitä, jotka liittyvät hyvinvoinnin haasteiden varhaiseen tunnistamiseen, mielen hyvinvoinnin ja arjen turvallisuuden vahvistamiseen, lasten ja nuorten osallisuuden lisäämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä terveellisten **ja liikunnallisten** elämäntapojen edistämiseen. Erityisen tärkeää on vahvistaa ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja sekä varmistaa niiden yhdenvertainen saavutettavuus.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän kohdalta kokouksessa.

Karoliina Saraste poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 16.49.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 16.49–17.00.

Aluehallitus 03.11.2026 § 273

Aiempi käsittely

Nuorisovaltuusto käsitteli asiaa kokouksessaan 26.8.2026 § 31, käsittely liitteenä.

Esittelijä vt. hyvinvointialuejohtaja Leppä Lasse

Päätösehdotus

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että se päättää hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029.

Kokouskäsittely:

Vastuualuejohtaja Päivi Kalilainen oli kokouksessa asian käsittelyn ajan klo 14.42-15.30.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Aluevaltuusto 10.11.2026 § 72

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029.

Päätös

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Aluehallitus 01.12.2026
1041/05.00.00/2026

Valmistelijat

va. hallintopalvelupäällikkö Tiia Iivonen p. 040 4826 469
hallintopalvelupäällikkö Seija Saarelainen p. 040 7007289

Selostus asiasta

Yleistä

Aluevaltuusto palautti kokouksessaan 10.11.2026 § 72 Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 valmisteluun.

Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman liitteitä ovat alueellinen neuvolasuunnitelma ja opiskeluhuoltosuunnitelma. Suunnitelmakokonaisuus on valmisteltu ajalle 2026-2029.

Asian tausta

Lastensuojelulain 12 §:n 3 momentin mukaan Hyvinvointialueen on laadittava lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskeva alueellinen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon hyvinvointialueesta annetun lain mukaista talousarviota ja suunnitelmaa sekä mainitun lain 41 §:n mukaista palvelustrategiaa laadittaessa. Suunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmaa.

Terveydenhuoltolain 15 §:n 4 momentin mukaan hyvinvointialueen tulee laatia alueellinen neuvolasuunnitelma valtuustokausittain hyvinvointialueen vastuulla olevien neuvolapalvelujen toteuttamiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa, ja se on tarkistettava tarvittaessa. Alueellinen neuvolasuunnitelma tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opiskeluhuoltolain 13 a §:n mukaan hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma

hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhuoltopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on tarkistettava tarvittaessa.

Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma perustuu 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmiin ja sen tulee sisältää:

1)opiskeluhuoltopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet;

2)suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi;

3)hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhuoltopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet;

4)suunnitelma opiskeluhuoltopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta;

5)toimenpiteet alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.

Alueellisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa on huomioitava opiskelijoiden kielellisten oikeuksien toteutuminen opiskeluhuoltopalveluissa.

Tässä pykälässä tarkoitettu opiskeluhuoltosuunnitelma tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Vaikutusten ennakkoarviointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vaikutusten ennakkoarviointi on oheisaineistona.

Yhteenveto

Aluehallitus esittää aluevaltuuston hyväksyttäväksi Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 sekä suunnitelmaan kuuluvat liitteet alueellinen neuvolasuunnitelma sekä opiskeluhuoltosuunnitelma.

Päätöksen oheismateriaalina on lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vaikutusten ennakkoarviointi, nuorisovaltuuston lausunto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta 26.8.2026 § 31, pöytäkirjanote ko. päätöksestä sekä hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan lausunto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta 21.10.2026.

Lisäksi pykälän oheismateriaaleiksi liitetään nuorisovaltuuston 30.11.2026 pidettävän kokouksen jälkeen nuorisovaltuuston antamat lausunnot alueellisesta neuvolasuunnitelmasta sekä alueellisesta opiskeluhuoltosuunnitelmasta.

Esittelijä vt. hyvinvointialuejohtaja Leppä Lasse

Päätösehdotus

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että se päättää hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 sekä suunnitelmaan kuuluvat liitteet alueellinen neuvolasuunnitelma sekä opiskeluhuoltosuunnitelma.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös